

Годишњи извештај о раду 2023

SOS DEČIJA
SELA
SRBIJA

Када си дете, потребан ти је неко ко те види - неко ко стоји уз тебе без обзира на све. Ипак, данас је једно од десеторо деце у свету одвојено од своје породице, напуштено, занемарено или приморано да живи у насилном окружењу. Сви они одрастају без подршке која им је неопходна да би у будућности развили свој пун потенцијал. Ово се дешава у свакој земљи - развијеној или неразвијеној, у сваком граду и у свакој заједници.

Последице прате дете и младу особу кроз цео живот, креирајући зачарани круг негативног утицаја и траума, које се преносе из генерације у генерацију.

Ми помажемо да се то промени.

ИСТИНСКО

ПОВЕЗИВАЊЕ

са дететом има

МОЋ

да промени свет.

Заједно превазилазимо кризе

Понекад родитељи, услед тешких животних околности или услова у којима су и сами одрастали, немају довољно капацитета да се брину о својој деци или да задовоље њихове развојне потребе.

Кроз наш Програм "Јачање породице" помажемо родитељима да унапреде родитељске вештине како би свака породица била безбедно и подстицајно место за одрастање деце, и како би породица превазишла кризу и остала на окупу.

У 2023. години, кроз Програм "Јачање породице" помогли смо 543 породица са 1485 деце и младих.

Наталија је мајка троје деце: Јована, Луке и Марије. Већ 5 година о деци се брине сама, јер ју је супруг напустио због болести најстаријег сина и створио је другу породицу. Раније је око деце имала подршку своје мајке, која је пре две године преминула. Од тог периода, иако је код ње присутна љубав према деци и жеља да се о њима стара, све јој теже полази за руком да без додатне подршке адекватно одговори на све захтеве родитељства. У последње време повремено се догоди да не успе да обезбеди довољно хране за децу, да их у школу пошаље неуредне и без потребних уџбеника и школског прибора. Њена тренутна немоћ се одражава и на понашање деце, на њихов успех у школи, самопоуздање. Рањивост ове породице је препознала психолошкиња из школе коју похађа њено двоје старије деце, која је чула за наш програм "Јачање породице" и Наталију упутила на неопходну подршку.

"Програм "Јачање породице" доживела сам као нешто што ће мени и мојој деци да помогне. Трудила сам се да пратим све савете и радо сам ишла на радионице. Волела сам и кад нам сарадница из СОС Дечија села Србија дође у посету. Мојој деци су помагали око школе и домаћих задатака, а мени су показали како да решавам проблеме у породици, да отворено причам са својом децом и показујем им пажњу - то је нешто што нисам научила од својих родитеља. Мислим да се свакоме може десити да упадне у кризу или да доживи веће животне проблеме. Зато је важно прихватити помоћ и бити спреман да се промениш. Мој мотив су била моја деца, желела сам да она имају боље детињство него што сам ја имала. Запослени у Програму "Јачање породице" ме увек саслушају и саветују, па се осећам као да имам ослонац за васпитање деце. Тада, проблеми не изгледају тако страшно." - мама Наталија, учесница у програму.

"Наталија је затворена, ретко показује осећања и уздржана је у исказивању љубави према деци. Она и њена деца су била укључена у наш програм годину и по дана. Са њом смо радили на освешћивању, препознавању емоција и понашања која ће унапредити њен однос са децом. Мотивисали смо је да не буде превише критички настројена према себи и својој деци.

Оснажили смо Наталију да препознаје потребе своје деце и да више буде укључена у њихово одрастање. Као резултат овог рада, приметно је да је су дечаки отворенији у комуникацији, Јован дуже задржава контакт очима док разговара, а Лука је почео да дели своја осећања, а код Марије се побољшала концентрација.

Синови су побољшали успех у школи, а мама је активно укључена у њихове активности и помаже им у изради домаћих задатака. Више брине о дечијим потребама, уредности и међусобним односима. Ђерка Марија је кренула у предшколско образовање и добро се уклопила у вршњачку групу." - **сарадница за рад са породицама у Програму "Јачање породице"**

Иако је породица успешно прошла наш Програм "Јачање породице" и остала на окупу, мама Наталија нам се често јави, подели са нама успехе своје деце, поносна на то што сада њихова свакодневица изгледа много боље и лепше за све. Везе које градимо са породицама укљученим у наше програме нераскидиве су.

Због заштите идентитета, имена учесника у програму су измењена.

Садржај

1. ДЕО: КОНТЕКСТ РАДА У 2023. ГОДИНИ	8
1.1. Опште друштвено-економске прилике	8
1.2. Социо-економски фактори и утицај на породице у ризику	8
2. ДЕО: ЧЕТИРИ СТУБА ДЕЛОВАЊА	10
2.1. ПРЕВЕНЦИЈА	12
Програм "Јачање породице"	12
Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању	15
Програм подршке за мајке и бебе	17
ПРИЧА УЧЕСНИКА ПРОГРАМА	20
2.2. ПОДРШКА	22
Подршка хранитељским породицама	23
Програм подршке самосталном животу	24
ПРИЧА УЧЕСНИКА ПРОГРАМА	24
2.3. ОСНАЖИВАЊЕ	26
Центар "Јаки млади"	26
ПРИЧА УЧЕСНИКА ПРОГРАМА	30
2.4. ЈАВНО ЗАГОВАРАЊЕ	32
3. ДЕО: 2023. ГОДИНА У БРОЈЕВИМА	34
3.1. Финансијски извештај и прикупљање средстава	34
3.2. Програмска статистика	38
3.3. Наш тим	40
ПОРУКА НАЦИОНАЛНЕ ДИРЕКТОРКЕ	42

Дом пун љубави за свако дете

1. ДЕО:

КОНТЕКСТ РАДА У 2023. ГОДИНИ

1.1. Опште друштвено-економске прилике

Иако је пандемија вируса Ковид-19 иза нас, њен дугорочни утицај је остао. Појавиле су се и нове глобалне политичке и економске кризе, које су неповољно утицале на децу, младе и породице у ризику.

Велики раст свих цена, довео је до значајног пада животног стандарда. Највише су погођени најсиромашнији слојеви становништва. Стопа незапослености је остала на истом нивоу као и претходне године, али се та статистика мора посматрати и у односу на смањење укупне радне снаге, услед високе економске емиграције.

У претходном периоду у Србији је за 20% смањен укупни износ прикупљених донација. Највећи пад забележен је у пословном сектору. Грађани су донирали више од 70% укупне евидентиране суме, углавном путем СМС донација за лечење деце. С друге стране, компаније су учествовале са нешто испод 30% укупне суме донација, углавном ка здравственим установама. Скоро 70% донаторских активности усмерено је на једнократне и/или ургентне апеле. Србија је једина европска држава која нема пореске олакшице за грађане који донирају, и једна од ретких европских земаља која наплаћује ПДВ на донирану храну.

У претходном периоду у Србији је за 20% смањен укупни износ прикупљених донација. Највећи пад забележен је у пословном сектору.

Изборна година и честе промене у ресорним министарствима и другим релевантним институцијама утицале су на даље одлагање доношења закона у домену социјалне и породичне заштите, као и у домену права детета. Доношење нове Стратегије социјалне заштите у Србији, измене Закона о социјалној заштити и измене Породичног закона и даље су у току. Не постоје стандарди и могућност добијања лиценце и средстава за пружање различитих социо-едукативних и саветодавно-терапијских услуга, укључујући наше програме оснаживања породице. Велики број јединица локалне самоуправе не обезбеђује својим грађанима потребне услуге подршке, или су оне недовољне и недоступне најугроженијим породицама.

1.2. Социо-економски фактори и утицај на породице у ризику

Србија се налази међу европским земљама са највишим стопама ризика од сиромаштва и социјалне искључености, као и међу земљама са највећом неједнакошћу прихода. Према последњим подацима Републичког завода за статистику, 20,3% деце и 20,4% младих било изложено ризику од сиромаштва.

20,3% деце
20,4% младих
било изложено ризику од сиромаштва

Процент апсолутног сиромаштва деце у 2022. години

15.6%

Извештај Уницефа и Савеза економиста Србије указује да је проценат апсолутног сиромаштва деце у 2022. години достигао 15,6%, као и да су најугроженија деца узраста до 5 година и она која живе у већим домаћинствима.

У току 2022. године на евиденцији Центара за социјални рад било је укупно 179.802 деце која су остваривала права, услуге или мере социјалне или породично-правне заштите. Иако је у ранијем периоду број деце која се издвајају из породице био у опадању, у 2022. години ситуација се погоршала те је издвојено 907 деце што је повећање од 20,6% у односу на претходну годину. Од тог броја, 18,4% су чинила деца узраста до 3 године. Услуге породичног и домског смештаја користило је 5.443 деце. Настављен је тренд пораста броја пријава насиља над децом.

Пораст броја деце издвојене из породице у 2022. години

20.6%

Неадекватно родитељско старање је разлог за издвајање **50,1%** деце, одсуство родитељског старања за **18,8%**, спреченост родитеља да врше родитељско право за **17,7%** док је насиље над децом разлог за издвајање **8,9%** деце.

Иако Република Србија спада у групу европских земаља са најнижом стопом деце на резиденцијалном смештају, током 2022. године је 179 деце смештено у домове, што је највећи број пријема у домски смештај у протеклих пет година, а удео деце узраста до три године је 6,1%, што је највише у претходних десет година. Готово исто толико деце је смештено у прихватилишта, као вид привремене мере која у пракси траје знатно дуже од прописаних норми (стандарда).

Годишњи извештаји Центра за породични смештај и усвојење указују на изражен тренд дугог задржавања деце у хранитељским породицама, иако је смештај у хранитељску породицу привремени облик заштите, па је и број расположивих хранитељских породица мањи у односу на потребе.

Подаци Републичког завода за социјалну заштиту наводе да је током претходног периода на евиденцији центара за социјални рад било 6.230 малолетника са проблемима у понашању, што је више од петогодишњег просека.

на евиденцији центара за социјални рад

6.230

младих са проблемима у понашању

Посебна забринутост везује се за значајан проценат младих који припадају категорији оних који нису запослени, нити су у процесу образовања или похађања обуке (НЕЕТ). Удео НЕЕТ младих узраста 15 – 24 године у укупној популацији младих износио је 11,9% док стопа за оне узраста до 29 година износи 15,2%. Стопа дугорочне незапослености за младе је за 5% већа у односу на ову стопу за општу популацију.

Извештај Европске комисије о напретку Србије у процесу приступања ЕУ указује на неопходност спровођења препорука Комитета УН за права детета, као и на измену Породичног закона, којим би се забранило телесно кажњавање деце у породичном окружењу, као и дечији бракови.

Посебно је наглашено да деца у сукобу са законом немају довољан приступ услугама психо-социјалне подршке и унапређења менталног здравља, на висок удео деце са сметњама у развоју у институционалном смештају, на настављен тренд смештања деце млађе од три године у институције, као и на проблем дечијих бракова међу ромском популацијом и на недовољну заступљеност ове деце у систему образовања.

2. ДЕО: ЧЕТИРИ СТУБА ДЕЛОВАЊА

Фондација СОС Дечија села Србија је посвећена побољшању живота деце и младих без родитељског старања, као и оних који су у опасности да га изгубе. Подржавамо младе на путу стицања економске независности и пружамо помоћ породицама у кризи.

У Србији смо присутни деветнаест година као директни пружаоци услуга социјалне заштите и подршке најрањивијим категоријама становништа. Од свог оснивања у Србији, помогли смо више од 116 000 деце, младих и одраслих.

Како су се мењале друштвене околности, као и потребе деце и младих из угрожених група, тако се и наша подршка мењала. Унапређивали смо програме и услуге, а у 2023. години покренули смо и два нова програма – све како бисмо пружили што адекватнију и свеобухватнију подршку онима којима је најпотребнија.

Наш рад усмерен је ка пружању директне помоћи, остваривању сарадње и партнерстава са другим организацијама и институцијама, уз подршку наших донатора – грађана и компанија. Имамо четири стуба деловања.

ПРЕВЕНЦИЈА

Подржавамо да породица остане на окупу и превенирамо измештање деце из породица.

ПОДРШКА

Пружамо подршку хранитељским породицама и младима који су одрасли у алтернативној бризи.

ОСНАЖИВАЊЕ

Оснажујемо младе особе и подржавамо их на каријерном путу и стицању економске независности.

ЈАВНО ЗАГОВАРАЊЕ

Заговарамо промене политика и пракси ради побољшања положаја деце и младих без родитељског старања, као и оних који су опасности да је изгубе.

2.1 ПРЕВЕНЦИЈА

Програм “Јачање породице”

Изазови:

Савремен начин живота и промена социо-друштвеног контекста донели су нове изазове породици и родитељству, и довео је до усложњавања породичне динамике. Породице су све чешће суочене са различитим изазовима као што су: сиромаштво, недостатак адекватних ресурса подршке у заједници, различитим здравственим проблемима деце или чланова породице, разводима, недостатком адекватне комуникације, вршњачким и насиљем у породици, различитим развојним проблемима деце и другим.

Притисак којем је породица изложена одражава се на промену породичног функционисања, родитељство, али и на породичну структуру. Само **49% породица** у програму “Јачање породице” је **потпуно по структури**, односно у породици се налазе оба родитеља. Чак **45% породица су једнородитељске**, **5% су сродничке** а **1% хранитељске**. Све је већа потреба породица за подршком у локалној заједници, док је са друге стране систем социјалне заштите преоптерећен и без адекватних ресурса у виду подршке. Мали број локалних самоуправа представља пример добре праксе и препознају потребу да се укључе, и покрену услуге намењене породици у ризику од издвајања деце.

Наш одговор:

Као одговор на ову ситуацију, наша организација настоји да прошири услуге Јачање породице на већи број локалних заједница, како би подршка била доступна породицама у којима постоје занемаривање, запуштање и ризик од издвајања деце, како би се побољшала брига о деци, а породице остале на окупу.

За десет година кроз Програм "Јачање породице" је прошла 1281 породица са 5.086 чланова (2961 дете и млада особа и 2125 одраслих). Подршка породицама се актуелно реализује у 9 општина/градова - у Земуну, Обреновцу, Нишу, Краљеву, Чачку, Трстенику, Врњачкој Бањи, Рашки и Гаџином Хану.

Током 2023. године, подршка је пружена за укупно **543 породице** и **2365 њених чланова (1411 деце**

и **954 пунолетних**, од којих је 880 одраслих и 74 младих особа). Од укупног броја родитеља/старатеља 521 (**59,21%**) је женског пола и 359 (**40,79%**) мушког. Ово је нарочито доминантно у породицама у којима деца имају неки развојни или здравствени проблем.

Психо-социјално саветовање важна је компонента Програма "Јачање породице". У 2023. години реализовано је више од **4600 индивидуалних и групних саветовања за децу и младе, као и 5500 саветовања за одрасле чланове породица.**

Сарадници породицама пружају помоћ у нашим центрима, у девет општина у Србији, као и у њиховим домовима. У току 2023. године обављено је **4617 теренских посета**, а породице су ову услугу добиле у **просторијама наших центара 3345 пута**. Саветовања су по потреби обављана и телефонским путем, што је посебно било значајно породицама које имају више деце, које повремено могу доћи у наше просторије, а у својим домовима немају прилику за разговор насамом.

Укупно **621 дете** је добило неки вид **образовне подршке у зависности од узраста** - унапређивање вештине говора, читања, писања, фине графомоторике, решавање логичких проблема, поспешивање концентрације, успостављања радних навика, подршке при савладавању градива и изради домаћих задатака, припрема за контролне вежбе, припрема за полагање завршних испита и др.

Имајући у виду значај родитељске улоге у редовности похађања образовног процеса, као и успешности у савладавању школских обавеза, **едукатори су током године радили и са 404 родитеља на унапређењу њихових вештина да подрже своју децу за останак у образовном систему.**

Осим наведеног, породицама је пружена значајна подршка и у:

- **Домену здравља** (1406 упућивања на здравствене услуге, специјалистички прегледи, лекови и суплементи, медицинска помагала)
- **Психотерапијских услуга** - 238 сесија
- **Логопедских третмана** - 1724 третмана
- **Економском оснаживању** (упућивање на услуге Националне службе за запошљавање, курсеви, опрема и материјал за рад) - 552 подршке
- **Добијању материјалне помоћи** (пакети хране, средства за хигијену, дечија гардероба и обућа, школски прибор, неопходан намештај, новогодишњи пакетићи) - 2328 пакета
- **Упућивању на релевантне државне институције како би задовољили своја права.**

Шта смо постигли:

Програм “Јачање породице” је постигао значајне резултате у протеклој години. Кроз редовну психо-социјалну подршку, теренски рад и кућне посете, подршку деци у образовању, допринос бољој интеграцији породица у заједницу, пружању материјална подршке, побољшан је положај породица у потреби и њихова самоодрживост.

Специфични резултати програма:

- Од укупно **231 породице, са којима је завршен циклус подршке** (који је у просеку трајао око две године), **чак 98,70%** (228 породица) је постигло планирани напредак и изашле су из програма подршке јер су **достигле самоодрживост (могу адекватно и самостално да се брину о својој деци)**. Ово је постигнуто захваљујући добро планираној и организованој стручној подршци породицама у њиховом породичном окружењу, али и у заједници. **Из две породице измештено је укупно троје деце (0,21%).**

99,8%
деце је остало са својим породицама

98,7%
постигло планирани напредак и изашло из програма подршке

- Подршка деци у образовању:

Програм је пружио подршку деци у редовном похађању школе и савладавању школских обавеза. Од укупног броја укључене деце и младих (621), остварен је напредак са 88,99 % деце узраста до 7 година, 85,71 % деце узраста од 1. до 4. разреда основне школе, 85 % деце узраста од 4. до 8. разреда основне школе и 90,24% средњошколаца. Сва деца су остала у редовном образовном систему.

- **Резултати интерне евалуације - задовољство учесника:** Деца, родитељи и пружаоци бриге су изразили задовољство подршком коју су добили у оквиру програма. Наводе да су кроз подршку увећали своје капацитете за бригу о деци, унапредили комуникацију и стабилност породичног функционисања.

- **Резултати екстерне евалуације - задовољство партнерских организација програмом и сарадњом:** Све партнерске организације су изразиле задовољство квалитетом и свеобухватношћу програма, сарадњом и резултатима који се постижу у раду са породицама. Оне такође исказују велику мотивисаност за наставак сарадње и развој програмске сарадње.

Шта желимо да унапредимо:

Програм “Јачање породице” је значајан ресурс подршке за породице које се суочавају са различитим изазовима родитељства и ризиком од издвајања деце. За даљи развој програма, значајно је да се на националном нивоу у систему социјалне заштите развије јасан нормативни оквир који дефинише минималне стандарде рада, чиме би се обезбедила могућност да искусни и квалитетни пружаоци услуге приступе локалним државним фондовима, чиме би се омогућило стабилније финансирање услуге.

Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању

Свака особа, чак и када тога није свесна и без обзира на проблем са којим се суочава, има потенцијал који је неопходно препознати и кроз подршку га ставити у функцију њеног даљег развоја.

Изазов:

Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом спадају у групу деце која су највише изложена стигматизацији у друштву. Бројна истраживања потврђују да су проблеми у понашању код деце најчешће последица негативних животних искустава којима су деца била изложена од раног детињства - злостављања и занемаривања, недоследног дисциплиновања, слабе родитељске контроле и других фактора који нису препознати, који су отежавали здрав развој детета и којима се, најчешће, нико није бавио. У адолесценцији, који је по себи изазован период, утицај ових негативних фактора се често манифестује кроз неприлагођено друштвено понашање. Ипак, адолесценција је друга прилика током које се негативна животна искуства могу превладати, уз подршку.

Подаци Републичког завода за социјалну заштиту наводе да је током претходног периода на евиденцији центара за социјални рад било 6.230 малолетника са проблемима у понашању, што је више од петогодишњег просека.

Наш одговор:

Имајући све ово у виду, 2022. године започели смо са пружањем лиценциране услуге Дневног боравка за децу са проблемима у понашању у Краљеви. Кроз ову услугу деца задовољавају развојне потребе, стичу и унапређују животне вештине, јачају личну и друштвену одговорност, усвајају позитиван систем вредности, социјалне, сазнајне и друге вештине значајне за њихов развој и остварење пуних потенцијала. Кроз осмишљене програме, коригују изазовно и презентују друштвено прихватљиво понашање. Индивидуални и групни рад са децом и младима, саветодавни рад са родитељима као и спровођење активности у заједници су кључне активности ове услуге.

Индивидуални рад организује се у складу са потребама, потенцијалима, мотивацијом и личним ресурсима сваког детета/младе особе. Усмерен је на јачање унутрашњих потенцијала детета, подстицање и подршку његовом личном развоју, подстицању самоприхватања, јачању самопоуздања и самопоштовања, као и развоју одговорности и толеранције на фрустрацију. Кроз индивидуални и групни рад обрађују се теме из домена менталне хигијене, васпитно-образовног и социо-емоционалног развоја, заштите деце и развоја животних вештина.

Кроз индивидуални и групни рад ова услуга помаже деци, младима и родитељима да преузму одговорност, изграде вештине и превенирају будуће проблеме у понашању деце и младих.

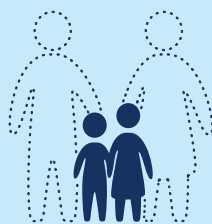
Најчешћи узроци проблема у понашању код деце

злостављање и занемаривање

недоследно дисциплиновање

слаба родитељска контрола

други фактори који нису препознати

Шта смо постигли:

Током 2023. године услугу Дневног боравка је користило 14 деце и младих и 20 родитеља. У активности Клуба за младе је било укључено 83 деце.

Спровођење структурираних и циљаних активности које су индивидуално прилагођене сваком детету допринело је томе да деца и млади **освесте важност васпитно образовног процеса** те да се **врате у систем образовања** они који су примарно од тога одустали. Резултат активности је и **виши степен самопоуздања** који се огледа у већој спремности деце и младих да праве и реализују планове за будућност. Унапређена је **комуникација и изграђено поверење** међу децом и младима, као и комуникација на релацији родитељ – дете. Оно што је веома значајно јесте и то што смо помогли **родитељима да увиде да нису сами**, да препознају како њихово понашање, одлуке и васпитни стил утичу на дете и да се осете подржаним у обављању родитељске улоге. Имајући у виду важност превентивног рада са децом и младима али и на основу исказаних потреба психо-педагошких служби школа, у оквиру Дневног боравка је, у мају 2023. године, започета и реализација програмских **активности Клуба за младе**. Превентивни рад у оквиру Клуба омогућава **рану идентификацију неприлагођених понашања и благовремено реаговање** како би се спречио развој антисоцијалних облика понашања. До краја године, **у активности Клуба било је укључено 83 деце и младих**.

Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању остварује сарадњу са свим релевантним актерима на локалном нивоу а примере добре праксе, изазове и научене лекције размењује са Дневним боравком за децу и младе са проблемима у понашању „Кнегиња Љубица“ у Крагујевцу, и „Транзиционим кутком“, који су нам и били значајна подршка при започињању пружања услуге.

Шта желимо да унапредимо:

Град Краљево је пример добре праксе будући да је препознао потребу за успостављањем Дневног боравка. За будући развој и функционисање услуге потребно је и даље развијање сарадње са актерима на локалном нивоу како би што већи број деце и младих којима је ова услуга потребна могао да је користи. На националном нивоу, потребно је преиспитивање стандарда за пружање ове услуге, будући да су стандарди у домену унутрашње организације, људских и финансијских ресурса веома високо постављени што у пракси онемогућава развијање и пружање ове услуге.

Програм подршке за мајке и бебе

Изазов:

у Србији, има **17,3%** једнородитељских породица, процена је да данас има **300.000** самохраних родитеља. Чак **80%** њих не остварују права на додатну подршку прописана законом и суочавају са бројним проблемима: нерешено стамбено питање, незапосленост, дискриминација приликом запошљавања и на раду, лоша финансијска ситуација, недостатак адекватне друштвене подршке.

Као један од доминантних разлога за рано издвајање детета из породице наводи се **напуштање детета (36,9%), а потом и сиромаштво породице у (27,7%). Број деце која готово одмах по рођењу улазе на смештај у систем социјалне заштите је велики.** Потребно је развити услуге за превенцију остављања деце, што обухвата сарадњу здравствених и социјалних служби, рану идентификацију трудница у ризику, материјалну и психо-социјалну подршку током трајања трудноће, након порођаја и у првим месецима живота детета.

Наш одговор:

Почетком године са радом је почео наш Програм подршке за мајке и бебе који реализујемо у СОС Дечијем селу Краљево – Центру за подршку деци и породици. Програм је покренут захваљујући подршци донатора МК група.

Програм је усмерен на пружање подршке трудницама и мајкама породиљама, самохраним очевима (једнородитељским породицама), њиховим новорођеним бебама и другој деци, који немају основне услове за живот, као ни подршку своје породице, партнера/ке, и заједнице.

Основи циљ је подршка родитељству, превенција занемаривања, и напуштања деце у раном узрасту, као и подршка самохраним родитељима да постигну већи степен самосталности и наставе адекватно да брину о деци по изласку из подршке.

Програм обезбеђује саветодавну, психо-социјалну и материјалну подршку за основне животне потребе, подршку у нези новорођенчади, беба и деце, као и додатну едукативну подршку старије деце. Усмерен је на јачање родитељских вештина, на пружање подршке у стицању додатних вештина, проналаску запослења, осамостаљивању, остваривању права, успостављању односа са породицом и развијању социјалне мреже.

Проблеми са којима се сучавају самохрани родитељи

нерешено стамбено питање

незапосленост

дискриминација приликом запошљавања и на раду

лоша финансијска ситуација

недостатак адекватне друштвене подршке

Шта смо постигли:

У 2023. години, овај вид подршке добило је

6 мајки
са укупно
осморо деце

У 2023. години, овај вид подршке добило је шест мајки са укупно осморо деце, тачније 14 чланова породице, од којих су четири мајке и четири бебе становале у објекту који се користи за потребе реализације подршке, а две мајке примају подршку у својим домовима.

Учесницама програма пружена је **подршка психотерапеута**, која је резултирала успостављеним или **унапређеним односима са породицом порекла, бољом повезаношћу мајке и детета**.

Мајке су едуковане о правилној нези детета, исхрани, здравственој заштити, развоју беба и деце, вођењу домаћинства.

Подршка за заштиту и остваривање права у процесу развода, за родитељско право и старатељство, право на алиментацију и друга имовинска права, пружена је без накнаде од стране адвоката или службе за бесплатну правну помоћ. Подршка се односила и на остваривање права на дечији додатак и других права из социјалне заштите и здравствене заштите.

Подршка за наставак образовања је пружена једној учесници, која је наставила мастер студије на Педагошком факултету у Јагодини, и плаћена јој је заостала школарина.

Подршка за запошљавање. Две мајке су добиле запослење, док ће једна мајка бити укључена у обуке које реализује НСЗ, током пролећа 2024. године.

Јачање контаката са социјалном мрежом. Две учеснице су успоставиле позитивне односе са родитељима, једна и са оцем детета, а једна учесница редовно одржава контакте са двоје старије деце, која живе са бившим супругом.

Материјална подршка је пружена свим мајкама и бебама, кроз бесплатно становање, исхрану, обезбеђивање хигијене, одеће и других потреба за бебе, плаћање здравствених услуга и друге неопходне потребе. Мајке су мотивисана да штеде новац који добијају као социјалну помоћ, како би имале основу за самосталан живот.

Шта желимо да унапредимо:

Програм подршке за мајке и бебе препознат је од стране релевантних институција и организација са територије Републике Србије као потребан и квалитетан, што нас охрабрује да истрајемо у пружању подршке осетљивој и рањивој групи једнородитељских породица, недовољно препознатој и подржаној од стране државног система.

Простор за унапређење видимо у повећању видљивост овог програма међу актерима у социјалној заштити и угроженим једнородитељским породицама. Разматрамо и могућности ревидирања/унапређења подршке које пружамо учесницама у овом програму (дужи боравак у кући, већи обим подршке за труднице и мајке на терену и сл).

ПРИЧА

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА МАЈКЕ И БЕБЕ

Не постоји ништа лепше на овом свету од деце . Нажалост, нека деца се не рађају у безбедном и подржавајућем окружењу, а неке труднице се боре да себи и својој деци обезбеде оно основно - кров над главом, одећу и храну.

Програм подршке за мајке и бебе помаже трудницама и породиљама, које немају подршку породице и партнера, као ни основне услове за бригу о својој беби.

**У 2023. години
програм је подржао
шест мајки са укупно
осморо деце.**

Марина је искрено желела да постане мајка. Са првим супругом је неколико година, безуспешно покушавала да добије дете. Нажалост, њене трудноће су се завршавале губитком бебе у раним месецима. Прошла је кроз процес развода брака и упознала новог партнера. Када је са новим партнером затруднела, знала је да ће урадити све што може да ова трудноћа дође до краја и да коначно постане мајка.

Нажалост, њен партнер није био спреман на то да постане отац - без објашњења јој је окренуо леђа изричит у томе да не жели да учествује у одгајању детета. Породица није подржала њену одлуку да постане самохрана мајка. Без крова над главом, у тренуцима када је мислила да не постоји решење, сазнала је за наш Програм подршке за мајке и бебе.

“Када сам чула за програм, као да сам видела светлост, трачак наде у црнилу које ме је окруживало. Силно сам желела да родим бебу и рекла сам себи да ћу урадити све што могу да трудноћу изнесем до краја - уз подршку партнера и породице или без ње. Срећом, постоје неки дивни људи који ти пруже подршку онда када ти је најтеже. У кућу у Краљеву сам дошла када сам била у седмом месецу трудноће. Због претходних побачаја, моја трудноћа је била високо ризична. Боравак у кући у Краљеву ми је помогао да будем безбрижнија и да у миру планирам долазак бебе на свет. Колико ми програм значи довољно говори и то што сам координаторку програма замолила да буде кума мојој ћеркици. Своју ћерку, али и овај програм гледам као најлепши дар и учинићу све да мом детету обезбедим бољи живот од онога који сам ја имала”. - **Марина, учесница у програму.**

“Марина је дошла у кућу у Краљеву забринута, али високо мотивисана да одржи трудноћу и посвети се одгајању свог детета. Дивно је било гледати колико се, са рођењем ћеркице, испуњавају њене највеће жеље. У нашем програму нашла је сигурности и безбедно окружење. Помогли смо јој у бризи о беби и усавршавању родитељских вештина. Допринели смо и томе да обнови контакт са породицом, а неколико пута су јој и долазили у посету. Марина сада похађа курс за маникира, решена да себи и свом детету пружи бољу будућност.” - **координаторка Програма подршке за мајке и бебе.**

2.2. ПОДРШКА

Изазов:

Извештај Републичког завода за социјалну заштиту наводи да је услуге породичног и домског смештаја користило укупно 5.443 деце без родитељског старања.

Иако Република Србија спада у групу европских земаља са најнижом стопом деце **на резиденцијалном смештају, током 2022. године је 179 деце смештено у домове, што је највећи број пријема у домски смештај у протеклих пет година.** Удео прекида услуге смештаја је континуирано низак, а настављен је неповољан тренд премештаја деце унутар система.

Услуге породичног и домског смештаја користило укупно

5.443
деце без родитељског старања

Годишњи извештаји о раду центара за породични смештај и усвојење указују на изражен тренд дугог задржавања деце у хранитељским породицама упркос чињеници да је смештај у хранитељску породицу привремени облик заштите. Такође, наводе да је присутан знатно већи број захтева за смештај деце у односу на број расположивих хранитељских породица као и недовољан број породица које имају капацитет да се баве хранитељством. Када је реч о деци са изазовима у понашању, и даље недостају породице које би биле спремне да прихвате ову врсту изазова у хранитељској улози.

Истраживање које је спровела наша организација указало је да се млади у систему алтернативног старања суочавају са страхом и неизвесношћу, да се плаше самоће, маргинализације и искључивања, неретко се осећају остављеним и неспремним за самосталан живот. Од подршке, која би им била посебно значајна, истакли су саветодавну, психолошку и финансијску помоћ, професионалне обуке, затим помоћ у обезбеђивању стамбеног простора, тражењу посла и стицању вештина за обављање

саветодавна,
психолошка и
финансијска
помоћ

професионална
обука

помоћ у
обезбеђивању
стамбеног
простора

помоћ у
тражењу посла

стицање вештина за
обављање кућних
послова, кување
и располагање
новцем

кућних послова, кувања и располагања новцем. Они који су изашли из бриге су у истраживању говорили кроз своје искуство и нагласили да након изласка нису имали доступну ниједну услугу која би свеобухватно подржала њихово започињање самосталног живота. Најчешће су се ослањали на вршњачку подршку, што најчешће није било довољно за квалитетан самостални живот.

Наш одговор:

Свако дете има право на бригу и заштиту, и онда када породица не може да се брине о њему. Наш циљ је да обезбедимо да свако дете одраста уз односе поверења и подршке, осећај сигурности и припадности, и једнак приступ могућностима за развој свих својих потенцијала, без обзира на дате животне околности.

Подршку у домену деци и младима у алтернативној бризи пружамо кроз Програм подршке хранитељским породицама и Програм подршке самосталном животу.

СОС Дечије село Краљево - Центар за подршку деци и породици, је од априла 2005. до августа 2022. године, обезбедило специфичну породичну бригу за 167 деце и младих без родитељског старања из целе Србије, у мрежи својих СОС хранитељских породица и програмима за младе. Од августа 2022. године, директну подршку и праћење ових хранитељских породица преузео је Центар за породични смештај и усвојење Крагујевац, а Дечије село је наставило са пружањем додатне подршке за децу и младе.

Током 2023. године пружили смо подршку хранитељцима, деци и младима кроз бесплатно становање у породичним кућама СОС Дечијег села и кроз различите групне активности, које су прилагођене потребама деце и младих, а које се односе на развојни аспект, очување и развој потенцијала деце, као и едукативну подршку која подразумева низ активности које су усмерене на унапређење образовног процеса код деце и младих.

Програм подршке самосталном животу намењен је младим људима у процесу транзиције из алтернативне бриге у свет самосталног живота у заједници. Овај вид подршке доступан је младима који су били или су актуелно у алтернативној бризи. Кроз програм смо подржали младе који се запошљавају или настављају своје школовање, путем саветовања, финансијске подршке, организовања различитих обука, радних пракси, како би стекли више самопоуздања, али и знања на свом путу ка осамостаљивању и запошљавању. Подршка има различите облике, у складу са потребама и околностима у којима се налази млада особа, и постепено опада са растом зрелости и аутономије младе особе.

Шта смо постигли:

У 2023. години подржали смо осам хранитељских породица, које станују у кућама у оквиру СОС Дечијег села Краљево, са 32 деце и младих, као и 20 младих (студената и запослених) кроз Програм подршке самосталном животу.

Развојно-едукативни тим је реализовао 65 активности из домена подстицања развоја деце и младих, док је током године спроведено 167 часова помоћи у учењу, као вид едукативне подршке. Активности едукативне подршке код деце су резултовале свеукупним унапређењем школских постигнућа, капацитета и развоја код 84% деце.

Сви запослени млади укључени у програм очували су радна места, имају стабилне послове, имају редовна примања, и испуњавају осталих права из радног односа. Чак 91% младих је наставио са студијама у статусу редовног студента, као резултат наше подршке.

Настављена је сарадња са Центром за породични смештај и усвојење Крагујевац. Континуирано је одржаван контакт у циљу размене информација о младима који су у Програму подршке самосталном животу, али и о активностима које се реализују са децом и младима у хранитељским породицама које станују у кућама СОС Дечијег села Краљево.

Шта желимо да унапредимо:

Напуштање алтернативне бриге и транзиција ка самосталном животу су изазовни периоди у животу младих и зато је неопходно да програми и услуге подршке буду доступни и да одговоре на потребе младих. Кроз свој рад ћемо се залагати за унапређење праксе засноване на индивидуализованом и холистичком приступу свакој младој особи у периоду припреме и напуштања алтернативне бриге, али и заговарању за уједначавање права младих у различитим локалном заједницама, како би сви који се осамостаљују имали права на једнаку подршку.

ПРИЧА

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ САМОСТАЛНОМ ЖИВОТУ

Због заштите идентитета учеснице у програму, коришћена је илустративна фотографија.

Пут ка самосталном животу изазован је за већину младих особа. Млади који су имали искуство одрастања у алтернативној бризи, сусрећу се са додатним потешкоћама везаним за њихову будућности.

У 2023. години кроз Програм подршке самосталном животу подржали смо 20 младих (студената и запослених).

“Радим као васпитачица у једној играоници и упоредо студирам економију. Дете сам родитеља зависника од психо-активних супстанци и самим тим то окружење није било безбедно за моје одрастање. Моје детињство није било лако, али сам схватила да све што је ружно остаје иза мене.

Деца су сурова и знају да кажу тешке речи и да повреду без разлога. Ипак, мислим да сам имала среће што се тиче пријатеља. Схватили су моју ситуацију и трудили су се да се ниједног тренутка не осетим другачије, јер у суштини и нисам другачија од њих. Њих су из школе чекали мама и тата, а мене СОС мама или СОС тета. Сви бисмо заједно остајали у школском дворишту и причали о дану који је иза нас. Средња школа је већ била другачија, по мом мишљењу можда један од тежих периода одрастања. Најтежа ми је била социјализација са другим и слабо познатим људима, као и комуникација са професорима.

Као адолесцент нисам била сигурна шта желим и чиме бих волела да се бавим у животу. Велику подршку сам имала од едукатора из Заједнице младих. Они су били даноноћно уз мене и трудили су се да у сваком погледу решимо моје „муке“. Подршка се наставила и уласком у Програм подршке самосталном животу, где сам имала могућност да се обратим у свако доба дана и ноћи сараднику за рад са младима и да заједнички решимо све изазове на које сам наилазила. Иако је самосталност нешто о чему смо причали интензивно и нешто на шта смо се припремали кроз низ активности, несигурност и доза страха увек постоји.

Поред емотивне подршке едукатора, имала сам и ту срећу да сам учествовала у разним радионицама и едукацијама са младима у оквиру Центра „Јаки Млади“. Захваљујући њиховој подршци успешно сам завршила школу вожње, похађала разне курсеве за негу и лепоту, као и курсеве страних језика.

Тренутно сам усмерена на завршетак студија и полагање испита који су ми остали.

Не сањам о великим сновима, на земљи сам и трезвено размишљам о будућности. Захвална сам што сам самостална млада особа, коју тек чека живот. Битно ми је здравље мојих вољених и срећа која ме сигурно негде чека.

Верујем да свако од нас има лоших и тешких тренутака, имала сам их и ја, али у таквим тренуцима само горе главу и немојте се устручавати да потражите помоћ.

Рука спаса је увек ту негде. Не дајте да вас прошлост кочи и опростите свима који су вас повредили. Верујте у то да су знали боље сигурно би било другачије.” - **учесница у Програму подршке самосталном животу.**

2.3. ОСНАЖИВАЊЕ

Изазов:

Образовање и запослење су међу кључним факторима који доприносе економској самосталности младих. Млади из социјално угоржених породица и алтернативне бриге имају веће потешкоће да се осамостале, запосле и интегришу у друштвену заједницу и налазе се у неповољнијем социо-економском положају у односу на вршњаке из опште популације.

Званична статистика указује на неповољан положај младих на тржишту рада. Иако је стопа незапослености младих значајно опала у односу на период од пре 5 или 10 година, и даље је висока. Посебна забринутост везује се за високу стопу неактивности младих као и значајан проценат младих који припадају категорији оних који нису запослени, нити су у процесу образовања или обуке (НЕЕТ). Удео НЕЕТ младих узраста 15 – 24 године у укупној популацији младих износио је 11,9% док стопа за оне узраста до 29 година износи 15,2%. Поред тога, стопа дугорочне незапослености за категорију младих је за 5% већа у односу на стопу дугорочне незапослености опште популације.

Према подацима Националне службе за запошљавање, у новембру 2023. године је 72.680 младих од 15 до 29 година било незапослено, што чини 18,8% од укупног броја незапослених у Републици Србији. У погледу квалитета запослености у најлошијем положају су неформално запослени млади који чине 24,3% од укупно запослених младих узраста од 15 до 24 године у 2019. години. Младе жене од 15 до 29 година представљају вишеструко рањиву категорију на тржишту рада јер је стопа њихове незапослености 37,4% и виша за 5% од стопе незапослености младих мушкараца.

Социјална искљученост и незапосленост имају негативан утицај на социјални и емоционални живот младих, негативно се одражавају на њихов развој и доприносе међугенерациском преношењу сиромаштва.

Сиромаштво, висока стопа незапослености, несклад између образовног система и захтева тржишта рада, сива економија, низак социо-економски статус породица, родна неравноправност су неки од кључних узрока који негативно утичу на младе из осетљивих група.

У новембру 2023. године

72.680

младих од 15 до 29 година је било незапослено

што чини

18.8%

од укупног броја незапослених у Републици Србији

Кључни узроци који негативно утичу на младе из осетљивих група

сиромаштво

висока стопа незапослености

несклад између образовног система и захтева тржишта рада

сива економија

низак социо-економски статус породица

родна неравноправност

Иако законодавни оквир прописује да свака млада особа има право да се без дискриминације образује и има једнаке шансе и прилике за запослење и достојанствен рад, млади из осетљивих група се у пракси сусрећу са изазовима у остваривању ових загарантованих права.

Наш одговор:

Током 2023. године, активности нашег Центра „Јаки млади“ допринеле су социо-економској интеграцији и започињању самосталног живота за младе из осетљивих друштвених група. Спровођење активности настављено је кроз четворогодишњи регионални пројекат „Јаки млади нове перспективе 2“ који финансира Немачко савезно министарство за економску сарадњу и развој и Фондација Херман Гмајнер као и уз подршку корпоративних партнера. У оквиру поменутог пројекта Центар „Јаки млади“ развија **партнерство са шест организација цивилног друштва: у Крагујевцу, са организацијом „Урадимо заједно“, у Сомбору са Сомборским едукативним центром, у Зајечару са Асоцијацијом за развој одрживих заједница - ТОЦ, у Крушевцу са Едукативним центром, у Пожеги са Форумом цивилне акције - ФОРЦА, као и са организацијом НАПОР из Београда.** Поред директног рада са младима, значајна компонента сарадње је и оснаживање ових организација да самостално и континуирано раде са младима из осетљивих група у својим заједницама.

Почетком године, Агенција за квалификацију нам је издала Решење о **стицању статуса Јавно признатог организатора активности (ЈПОА) каријерног вођења и саветовања (КВиС).** Овим је Центар „Јаки млади“ стекао услове за пружање услуге у области образовања одраслих. Центар је учествовао на Такмичењу добрих пракси у области каријерног вођења и саветовања које организује Фондација Темпус и добио признање за континуирано јачање вештина младих.

Шта смо постигли:

У 2023. години 164 младе особе су користиле различите услуге Центра. Од укупног броја младих, 85 је завршило програм обуке „Основне животне вештине и запошљавање“, 30 младих је завршило стручни курс, 11 радну праксу а 10 младих је пронашло запослење. Кроз индивидуални саветодавни рад су подржане 74 младе особе док је 44 младих подршку добило кроз групни саветодавни рад. Неке од обрађених тема биле су: брига о себи, самопоштовање, анксиозност и контрола беса, изазови самосталног живота, социјализација и односи на послу. Клуб за младе организован је кроз 21 сусрет за 44 младе особе.

Посебан сегмент рада Центра „Јаки млади“ јесте и изградња и одржавање партнерстава са компанијама које, кроз различите активности, подржавају младе. Менторска подршка, радионице

за развој меких вештина, каријерно вођење и професионална оријентација, посете компанијама допринеле су да 90% младих који су учествовали у овим активностима изгради мрежу подршке, подигне ниво самопоуздања и мотивације за тражење посла и да стекне нова и унапреди постојећа знања и вештине.

Досадашње искуство нас је научило да је за активно укључивање младих у питања која су кључна за њихов живот важно да их охрабримо и подстичемо развој њихових потенцијала.

У складу са тим, организовали смо обуке за лидерство која је довела до активације младих и жеље да се опробају у лидерским улогама. Препознајући потребе и изазове са којима се суочавају млади, једна учесница нашег програма је осмислила и реализовала иницијативу за унапређење менталног здравља како би код младих подстакла интроспекцију, прихватање других и развој емпатије.

Као резултат активне партиципације младих **основан је и Алумни клуб, који окупља 11 младих** који су оснажени и спремнији да се носе са животним изазовима. Они ће пружати вршњачку подршку другим младима који су на почетку свог пута ка самосталном животу.

На конференцији, која је у априлу окупила доносиоце одлука и стручну јавност, млади са искуством алтернативне бриге су поручили да им је потребна добра припрема за самосталан живот која обухвата изградњу вештина за запошљавање, подршку у стицању животних вештина, изградњу самопоуздања и решавања изазова који су пред њима на путу самосталности.

Шта желимо да унапредимо

У наредном периоду желимо да градимо капацитете и јачамо партнерства са организацијама цивилног друштва, како бисмо осигурали да што већи број младих добије подршку у социоекономској интеграцији. Заједничким напорима и кроз коалицију и у сарадњи са државним институцијама и организацијама цивилног друштва, радимо на унапређењу локалне и националне политике и друштвеног положаја младих из осетљивих друштвених група. Кроз подршку вршњачком менторству и одржавању клубова, охрабриваћемо младе да активно учествују у заговарању и остваривању својих права.

ПРИЧА ИЗ ЦЕНТРА "ЈАКИ МЛАДИ"

Маријин живот није био лак – од најранијих дана сусретала се са немаштином и теретом коју носи одрастање без оба родитеља. Одгајила ју је бака, која јој је пружила љубав. у школи је увек била вредна и добра ученица. Желела је да бака буде поносна на њу. Уписала је и факултет и вредно је учила. Током студирања радила је различите послове, како би допринела скромном кућном буџету. Ипак, тешке животне околности утицале су на Маријино понашање и доживљај себе. Осећала је унутрашњу несигурност и страхове у вези с будућношћу. Саветница за хранитељство ју је упутила на наш Центар "Јаки млади".

"Марија је на радионице у Центар дошла несигурна и уплашена, са веома ниским самопоуздањем. Почетак заједничког рада највише је био усмерен ка отклањању трење, страхова и анксиозности. Радионице каријерног саветовања помогле су јој да изгради слику о себи и о томе чиме жели да се бави у будућности. Пружили смо јој и финансијску подршку која јој је омогућила даље школовање, као и похађање курса за масера што је одувек желела, и што јој је пружило могућност додатне зараде.

Данас Марија ради као земаљска стјуардеса на аеродрому. Посао који воли, униформа коју носи с поносом и могућност комуникације са људима на четири језика постали су део њеног свакодневног живота. Њена самоувереност и отвореност за учење и нова искуства постали су део њеног идентитета.

Млади који су одрасли у дому или хранитељству се, након што изађу из бриге, осећају као да су препуштени сами себи, без адекватне системске подршке.

У 2023. години

164 младе особе су користиле различите услуге Центра "Јаки млади".

На крају програма, као очекиван исход њеног развоја и пута, била је обука за вршњачког ментора, којом је Марија добила прилику да своја искуства и знања подели са другим младима који су се током одрастања сусрели са сличним искуствима као и она сама." - **сарадница за рад са младима у Центру "Јаки млади"**.

Марија истиче колико јој је значила подршка коју је добила од наше организације:

„Кроз све ове године сарадње са Центром "Јаки млади" доста тога сам постигла и научила. Помогли су ми и финансијски и психолошки, да стекнем бројна знања, вештине и искуства, да се уздигнем и ојачам, пре свега емоционално. Увек и свуда истичем да је Центар "Јаки млади" био мој ветар у леђа. Заувек ћу им бити захвална за сву подршку коју сам добила. Сада могу сигурно, раширених крила, да летим даље слободно!" - **Марија, учесница у програму.**

Због заштите идентитета, име учеснице у програму је промењено.

2.4. ЈАВНО ЗАГОВАРАЊЕ

Кроз активности јавног заговарања, настојали смо да утичемо на законодавне промене у области породичне и социјалне заштите, као и да афирмишемо услуге и програме који подржавају биолошку породицу и унапређују положај младих са искуством одрастања у алтернативној бризи и младих из других осетљивих група који се припремају за самосталан живот.

Залажемо се за **дефинисање стандарда услуга за подршку биолошкој породици**, као и за успостављање **адекватних услуга и подршке младима у алтернативној бризи и другим осетљивим групама**, које се припремају за самосталан живот, кроз истовремено оснаживање младих да заговарају за остваривање својих права. То ће обезбедити услове за лиценцирање пружаоца ових услуга, и за њихово одрживо финансирање од стране локалних самоуправа, односно да подршка породици и младима у ризику буде доступна у свим градовима и општинама, под једнаким условима.

Наша организација учествовала је у раду **Радне групе за измене и допуне Породичног закона**, којом је руководило Министарство за бригу о породици и демографију. Поводом тога у мају је израђена радна верзија измена и допуна Породичног закона.

У априлу смо именовани за једну од **чланица Савета за праћење спровођења Стратегије превенције и заштите од дискриминације**. Улога овог владиног тела је праћење напретка у извршењу мера предвиђених Стратегијом за период од 2022. до 2030. године, односно спровођење активности утврђених акционим плановима за спровођење Стратегије.

Радна група за Универзални периодични преглед Савета за људска права Уједињених нација у Женеви усвојила је 12. маја 2023. године Извештај о Србији у области унапређивања институционалног и нормативног оквира у области заштите и остваривања људских права. Након **Универзалног периодичног прегледа**, наша држава се обавезала да ће увести експлицитну забрану телесног кажњавања деце и у породици, што је била и једна од препорука коју смо упутили Савету за људска права Уједињених нација подношењем алтернативног извештаја.

Као чланица Мреже организација за децу Србије – МОДС, упутили смо **писмени прилог** у области социјалне заштите и трендова заштите деце **за израду Извештаја Европске комисије о напретку Србије за 2023. годину**.

Млади, који имају искуство одрастања у алтернативној бризи или су на неки начин у неповољнијем положају у односу на своје вршњаке, континуирано се оснажују да заговарају за своја права и унапређење положаја младих из осетљивих група. Поводом тога, млади су имали прилику да укажу доносиоцима одлука на изазове са којима се суочавају и упуте кључне препоруке за превазилажење потешкоћа у области образовања, становања, запошљавања, социјалне заштите и активног учешћа младих у питањима од њиховог интереса кроз учешће на конференцијама које је наша организација одржала. Такође, млади су учествовали и у консултативном процесу (њихови писмени прилози достављени су релевантним контактима Европске комисије), који ће помоћи у прилагођавању даље имплементације Стратегије ЕУ за младе.

3. ДЕО:

2023. ГОДИНА У БРОЈЕВИМА

3.1. Финансијски извештај и прикупљање средстава

Актуелни Светски индекс давања, који сваке године прави Фондација за подршку добротворним организацијама (Charities Aid Foundation), указује на неповољнију климу за филантропију. Наиме Србија је пала на 119. позицију од укупно 142 земље обухваћене овим истраживањем. Глобална агенција за истраживања Галуп сваке године врши истраживање за овај Индекс и мери три врсте понашања: донације у новцу, помоћ непознатим особама и волонтирање за добротворне циљеве.

Актуелни Светски индекс давања

119.

позиција Србије
од укупно 142 земље

Укупан резултат Србије у односу на ове показатеље је 29 од 100 могућих бодова.

Давање у Србији је опало у укупном износу за више од 20 одсто у односу на 2022. годину. Грађани и даље највише помажу, и њихове донације чине више од 70 одсто, док је пословни сектор донирао нешто испод од 30 одсто од укупне суме донација.

И поред неповољних услова, наша организација је имала позитиван одзив грађана и пословног сектора, који су подржали наш рад.

Континуирана подршка наших донатора омогућила је трајна побољшања у животима угрожене деце, младих и породица и реализацију наше мисије.

Клуб "Златно срце" смо увећали за око 5.000 нових чланова и поносни смо на свих 16.000 грађана, наших "златних срца", који су током године редовним месечним уплатама подржали нашу мисију - да свако дете одрасте у дому пуном љубави. Захвални смо и све већем броју компанија, **партнера Клуба "Златно срце", који су нам у овој години уступили 273 локације** на којима смо се обраћали грађанима - нашим потенцијалним донаторима.

Остварене сарадње са пословним сектором

30

партнерства у реализацији друштвено-корисних пројеката

135

редовне месечне донације

400

пројектна сарадња, једнократне донације, уступање локација за рад, донације у услугама, роби, експертизи или волонтерском раду

Обогатили смо сарадњу са пословним сектором, укључили више од 30 компанија, и остварили различите моделе сарадње и **партнерства у реализацији друштвено-корисних пројеката**. Захвални смо великим, средњим и малим предузећима, и другим субјектима и организацијама, које редовним месечним донацијама помажу наш рад кроз чланство у "Клубу Пријатеља" (135), као и скоро 400 оних са којима смо остварили пројектну сарадњу, једнократне донације, уступање локација за рад, донације у услугама, роби, експертизи или волонтерском раду.

У сарадњи са пословним банкама, (Banca Intesa on-line донирање; АИК банка - донирање на банкоматима) увели смо иновативне и једноставне начине за донирање, прве такве врсте у Србији, и омогућили великом броју грађана да, сви заједно, учинимо велики позитиван утицај и побољшамо животе учесника наших програма.

У ери увођења ЕСГ (ESG), скупа стандарда који усмеравају корпоративне политике како би биле у складу са концептима одрживог развоја у областима животне средине (Е), друштвене одговорности(С) и корпоративног управљања(Г), препознати смо као квалитетан и поуздани партнер, који донаторским средствима одговорно управља, и о томе транспарентно и правовремено извештава.

Клуб "Златно срце"
смо увећали за око

5.000

нових чланова

Поносни смо на свих

16.000

грађана, наших
"златних срца"

Табеларни приказ извора финансирања наших активности за 2023. годину.

Р.бр.	ПРИХОДИ	ИЗНОС У РСД
1.	Приходи од наменских донација из иностранства	38.000.644,24
2.	Приходи од редовног финансирања оснивача Међународне организације СОС Дечија села	126.506.982,82
3.	Приходи од локалних грантова	5.389.418,82
4.	Приходи од донација правних лица	65,962,406.77
5.	Приходи од донација физичких лица	97.581.449,63
6.	Донације у стварима	8.156.319,22
7.	Рефакција акцизе	1.319.078,37
8.	Остали приходи-покриће трошкова деце на смештају у хранитељским породицама	2.313.501,74
9.	Приходи од продаје основних средстава	175.624,00
УКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ		345.405.425,61

Приходи од донација по основу реализованих пројеката/програма

РЕАЛИЗОВАНИ ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ, УСЛУГЕ И АКТИВНОСТИ У 2023:

	ИЗНОС У ДИНАРИМА	Износ у ЕУР (курс 117,5 дин. за 1 €)	Програми/пројекти/ услуге и активности
СОС Дечије село Краљево	47.188.282,04	401.602,40	Програм подршке деци у хранитељским породицама и осамостаљивању младих и подршка програмима,услугама и активностима (програмска, правна, финансије и логистика, менаџмент)
	18.640.503,02	158.64,58	Програм "Јачање породице" у ризику од издвајања деце
	6.730.111,12	57.277,54	Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању
	9.074.296,49	77.228,06	Програм подршке за мајке и бебе
	15.195.071,10	129.319,75	Пројекат „Даљи развој Програма "Јачање породице" за превазилажење Ковид-19 кризе"
Фондација СОС Дечија села Србија	13.195.074,65	112.298,51	Програм "Јачање породице" Ниш
	22.573.073,84	192.111,27	Програм "Јачање породице" Београд
	29.385.931,66	250.093,03	Центар „Јаки млади" Београд
	75.097.840,74	639.130,56	Национална канцеларија (подршка програмима и пројектима, ХР, финансије и логистика, прикупљање средстава, ИЦТ и менаџмент) и активности заговарања
	59.758.538,32	508.583,30	Пројекат за увођење континуираног донирања од грађана „ИФ4Ц"
УКУПНО трошкови:	296.838.722,98	2.526.287,00	

ПРИХОДИ ОД ГРАНТОВА ИЗ ЗЕМЊЕ И ИНОСТРАНСТВА

На име примљених грантова, током 2023. године је утрошено укупно 5.389.418,82 динара на реализацију следећих пројеката:

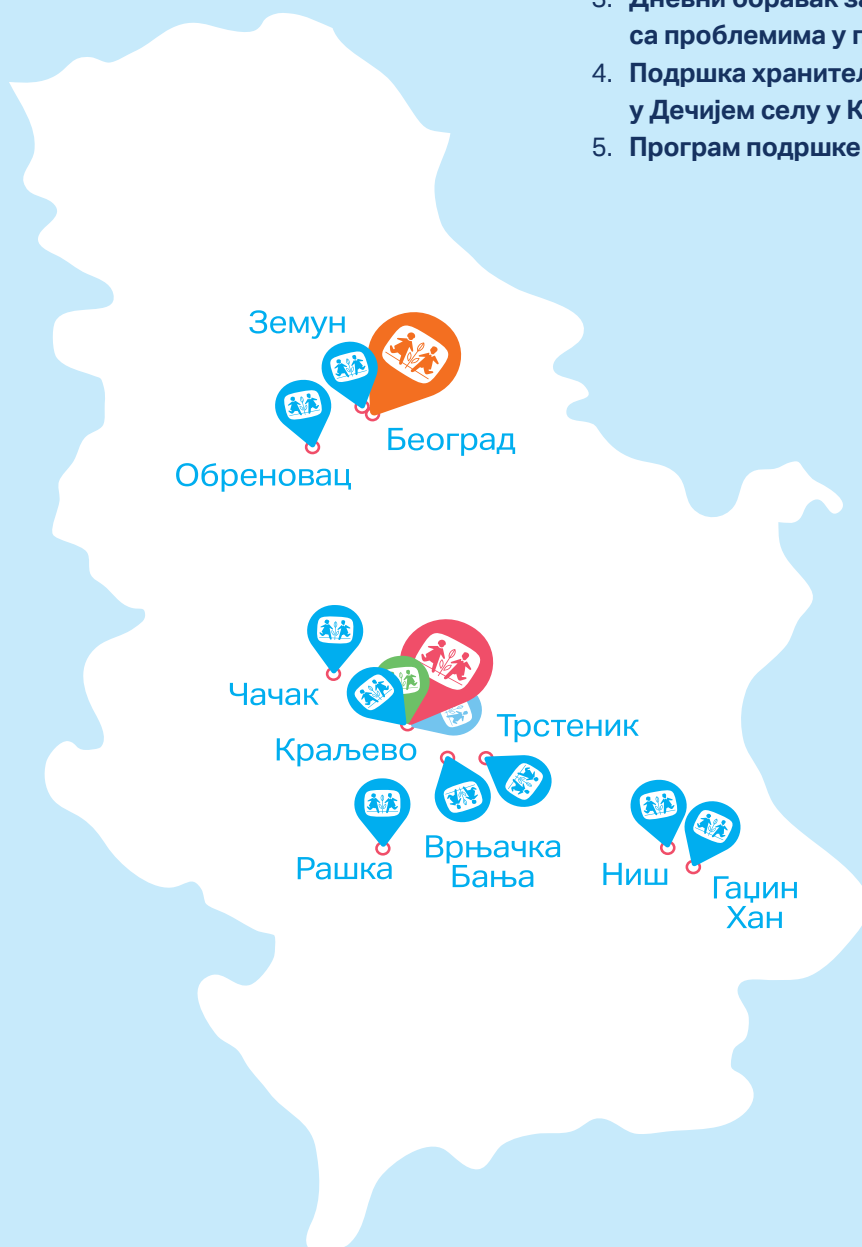
Р.б.	Донатор	Назив пројекта/програма	Износ у РСД
1.	АДРА Србија	Програм "Јачање породице" Земун	639.584,57
2.	Општина Гаџин Хан	Програм "Јачање породице"	600.000,00
3.	Општина Рашка	Програм "Јачање породице"	2.274.846,25
4.	Град Краљево	Дневни боравак за рад са децом и младима са проблемима у понашању	1.874.988,00

3.2. Програмска статистика

Фондација СОС Дечија села Србија, је свој први програм СОС Дечије село Краљево отпочела пре 19 година, а данас спроводи неколико јединствених програма, усмерених на подршку деци и младима без родитељском старања и на подршку породицама у ризику од измештања деце у алтернативну бригу.

Наше програме спроводимо у девет општина широм Србије - Земуну, Обреновцу, Нишу, Краљеву, Чачку, Врњачкој Бањи, Трстенику, Рашки и Гаџином Хану. Сарађујемо са партнерским организацијама и са њима спроводимо програме за младе и у Пожеги, Зајечару, Крагујевцу, Крушевцу и Сомбору.

1. Програм „Јачање породице“
2. Каријерни центар „Јаки млади“
3. Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању
4. Подршка хранитељским породицама у Дечијем селу у Краљеву
5. Програм подршке за мајке и бебе

Табеларни преглед броја и структуре учесника у нашим програмима у 2023.години.

Учесници које смо подржали

Превентивни програми за децу, младе и породице			
Назив програма	деца	млади	одрасли
1. Програм Јачање породице			
Центар за подршку породици Ниш	182	16	114
Центар за подршку породици Обреновац	176	11	92
Центар за подршку породици Земун	313	12	185
Центар за подршку породици Гаџин Хан	81	8	65
Центар за подршку породици Краљево	174	8	104
Центар за подршку породици Чачак	194	2	114
Центар за подршку породици Трстеник	92	5	74
Центар за подршку породици Врњачка Бања	106	4	72
Центар за подршку породици Рашка	93	8	60
2. Програм подршке за мајке и бебе			
Краљево	8	0	6
3. Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању			
Краљево	4	10	14
4. Клуб за младе у оквиру Дневног боравка за децу и младе са проблемима у понашању			
Краљево	70	13	6
УКУПНО	1492	98	906

Подршка деци и младима у алтернативној бризи			
Назив програма	деца	млади	одрасли
1. Подршка хранитељским породицама Краљево	19	13	8
2. Програм подршке самосталном животу	0	20	0
УКУПНО	19	33	8

Оснаживање младих	
Назив програма	млади
1. Центар Јаки млади	
Укупан број младих који су подржани у Центру Јаки млади кроз обуке, радне праксе, стручне курсеве, индивидуални и групни саветодавни рад	164
УКУПНО	164

3.3 Наш тим

У 2023. години, на остваривању наше мисије и реализацији свих активности радило је укупно 137 посвећених и високо мотивисаних сарадника, 114 стално запослених професионалаца и 23 интерно и екстерно ангажованих сарадника. Фокус у области људских ресурса био је и на пружању подршке организационим променама и трансформацији СОС Дечијег села Краљево у регионални Центар за подршку деци и породици, који реализује нове услуге и програме подршке на територији пет општина и градова.

Највише смо радили на развоју и подршци запосленима, благовременом информисању, активном учешћу и прихватању и прилагођавању изазовним променама, као и на развоју нових компетенција и знања потребних за рад у иновативним програмима и услугама. Радили смо на јачању организационих капацитета и организационе културе, били смо фокусирани на унапређењу "меких вештина" и унапређењу знања/професионалних вештина запослених.

У 2023. години
наш тим је чинило

137

посвећених и високо
мотивисаних сарадника

114

стално запослених
професионалаца

23

интерно и екстерно
ангажованих сарадника

Сви запослени су обучени за препознавање претњи сајбер безбедности. У просеку, сви запослени су похађали најмање 2 обуке, док је највећи просек у Центру „Јаки млади“ (5,5 курсева по запосленом).

У другој половини 2023. године, успоставили смо сарадњу са платформом за онлајн учење „Кројачева школа“, која ће трајати годину дана, како би наши запослени додатно унапредили своје професионалне и личне вештине.

Наставили смо са активностима на примени Закона о заштити података о личности – припремање и презентовање потребне документације и организовање радионица за запослене.

Једина смо хуманитарна организација у Србији која организује редовну индивидуалну и групну стручну надзорно-интервизорску подршку за своје запослене који директно раде са децом и одраслим учесницима у програмима.

Заједно, мењамо будућност најугроженијих

У 2023. години, свет се суочио са бројним изазовима - од природних катастрофа до економско-политичких криза и нових ратова који су потресли његове темеље. Трагични догађаји на глобалном нивоу, учинили су осетљиве категорије становништва још рањивијим, и продубили њихову зависност од екстерне помоћи. Суочавамо се са масовним кршењем основних људских права и права деце широм планете и даљим урушавањем базичних вредности и улоге породице у друштву.

Последице светске кризе утицале су и на стање у нашој земљи. Претходна година била је изазовна, пре свега због економског притиска који је постао све очигледнији, и највише је погодио најрањивије друштвене групе.

Ипак, упркос свим тешкоћама, 2023. је такође била и година у којој смо видели снагу заједништва и солидарности. Људи су се удруживали како би превазишли препреке, показујући да, чак и у најтежим временима, постоји нада у боље сутра.

У претходној години, наша организација је, кроз различите програме, пружила подршку за 1511 деце, 295 младих и 906 одраслих.

У жељи да адекватно одговоримо на различите изазове покренули смо два нова програма - Програм подршке за мајке и бебе и Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању.

Поносна сам на постигнуте резултате, и на правовремену и свеобухватну подршку коју је наша организација пружила деци, младима и породицама у ризику. Она је израз посвећености колега и колегиница који раде на пружању директне помоћи, али и вредног и одговорног рада свих осталих, укупно 137 чланова нашег тима. Заједно, пружамо нову наду, могућности и веру у боље сутра породицама и заједницама у којима делујемо.

Желим да изразим искрену захвалност и свима вама - грађанима и компанијама великог срца што подржавате наш рад и посвећеност нашој визији - да ниједно дете не треба да одрасте само, већ у дому пуном љубави.

Заједно смо пружили неопходну помоћ и утрли пут за дугорочна побољшања и значајне промене у животима оних које подржавамо. Захваљујући вашој подршци настављамо нашу мисију са новом снагом и посвећеношћу.

Кроз успешну сарадњу са државним институцијама, партнерским организацијама, грађанима, компанијама, медијима и донаторима доприносимо значајним променама у друштву.

Уверена сам да ћемо и у наредној години остати посвећени заједничком циљу, све док не створимо сигурно и подстицајно окружење за свако дете, младу особу и породицу у Србији.

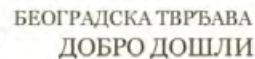
V Mrakovic

Весна Мраковић

Корпоративни партнери

Партнери клуба "Златно срце"

СОС Дечија села Србија

 Булевар краља Александра 251, 11000 Београд

 +381 11 3989 776; +381 11 6302 932

 fondacija@sos-decijasela.rs

www.sos-decijasela.rs

Подржите наш рад,
постаните месечни
донатор

